

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز
مرکز پزشکی آموزشی درمانی شهید رجایی

2

R & D
Research development
Form
Excel/Released
End note
Table
Information
Mendeley
Arrest
References
Publisher
Options
Power
Point
ssps

گازنامه پژوهشی شماره دوم شهریور ۹۵

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

آشنایی و توانمند سازی پرسنل محترم بیمارستان شهید رجایی در زمینه پژوهش از اولویت های اصلی واحد R&D بیمارستان می باشد. انجام پژوهش بدون دانش کافی در این زمینه عمدتاً با شکست مواجهه می شود. تعداد زیادی از پژوهش های انجام شده به علت ساختار اشتباه در نهایت منجر به تولید علم نمی شود و تنها زمینه ساز اتلاف منابع است. در صورتی که پژوهش با علم و آگاهی کامل از تمامی جنبه ها صورت گیرد و از مرحله ایجاد ایده تا تولید علم ساختارمند باشد، قطعاً منجر به پیشرفت فردی و سازمانی خواهد شد. در راستای توانمند سازی پرسنل بیمارستان واحد R&D قصد دارد علاوه بر برگزاری کارگاه ها و کلاس های آموزشی در زمینه پژوهش با انتشار منظم مطالب آموزنده پژوهشی در قالب یک گاهنامه به ارتقای کیفیت پژوهش های صورت گرفته در بیمارستان کمک کند. در هر شماره از گاهنامه تصمیم داریم به طور خلاصه به مباحث مهم و مرتبط با امر پژوهش بپردازیم. در این شماره از گاهنامه ابتدا مقدمه ای بر اخلاق در پژوهش ذکر می شود و در مبحث دوم ناشران برجسته دنیا جهت چاپ مقالات معرفی می شوند. از همکاران محترم بیمارستان دعوت می شود در صورت داشتن مطالب آموزنده ی مرتبط با پژوهش به واحد R&D مراجعه نمایند. تمام مطالب همکاران با شرط مناسب بودن و داشتن کیفیت کافی به نام فرد ارائه دهنده در شماره های آتی گاهنامه منتشر خواهد شد.

معاونت پژوهشی

پژوهش، کاوش در بی کرانه دانش است

اخلاق در پژوهش

تاریخچه:

۴) آزمایشات نباید به گونه ای باشد که موجب مرگ یا جراحت افراد شود و باید از هرگونه احتمالات این موضوع نیز به دور باشد.

۵) آزمایش باید توسط افراد دارای صلاحیت اخلاقی و عملی انجام گردد.

۶) حق امتناع از ادامه ی پژوهش باید برای افراد مورد آزمایش وجود داشته باشد.

عواملی که باعث شکل گیری بیانیه های اخلاق در پژوهش شدند شامل اتفاقات متعددی می شوند که مسائل زیر را می توان نقطه عطفی در این شکل گیری ها دانست:

- آسیبهای وارده بر اسرای اردوگاههای نازی

- تزریق خون آلوده درموسسه روبرت کخ

- مرگ بسیاری از دوقلوها در بررسی اثرات ژنتیک

- انتقال پشه های آنوفل از مرداب ها به اردوگاهها برای آزمایش بیماری مالاریا

بیانیه ی هلسینکی:

۱) انجام تحقیقات بر روی انسان باید با موازین پذیرفته شده ی علمی مطابقت داشته باشد و این آزمایشات باید براساس تجربیات آزمایشگاهی و حیوانی کافی و با شناخت کامل انجام شود.

۲) انجام هرگونه آزمایش بر روی انسان باید توسط کمیته بررسی و تصویب شود.

۳) تحقیقات بر روی انسان باید توسط افراد دارای صلاحیت علمی انجام شود.

۴) در انجام آزمایشات سود آزمایش باید بر خطرات آن برتری داشته باشد.

۵) قبل از انجام آزمایش باید خطرات و منافع احتمالی پیش بینی شود.

۶) اصل رازداری باید حفظ شود.

این مسائل باعث شکل گیری قانون نورنبرگ، بیانیه ی هلسینکی، دستورالعمل WHO و گزارش بلمونت شد. در ایران نیز کمیته ی ملی اخلاق در تحقیقات پزشکی شکل گرفت که این آیین نامه ی اخلاق در پژوهش و کدهای حفاظت آزمودنی انسانی در پژوهش های پزشکی را تصویب کرد.

قانون نورنبرگ:

۱) افراد مورد آزمایش باید رضایت کامل داشته باشند.

۲) نتایج آزمایش باید مفید بوده و راه دیگری برای دست یافتن به آن نباشد.

۳) آزمایش باید فاقد آزار جسمی و روحی باشد.

* در گرفتن رضایت‌نامه بهتر است اطلاعات به صورت کتبی در اختیار فرد قرار گیرد. اهداف پژوهش، خطرات آن، منافع آن، اقداماتی که روی فرد انجام می‌شود و نحوه‌ی حفاظت از اطلاعات فرد باید به طور کامل برای فرد توضیح داده شود.

* در مطالعات مداخله‌ای علاوه بر موارد فوق اطلاعاتی شامل روش‌های جایگزین، نحوه‌ی کنترل عوارض، پرداخت غرامت، آگاهی دادن از اطلاعات به دست آمده حین مطالعه و به بیمار داده شود.

* در موارد زیر می‌توان از دادن اطلاعات کامل امتناع کرد:

(۱) انجام پژوهش حداقل خطر را برای شرکت کننده داشته باشد.

(۲) ارائه‌ی کامل اطلاعات باعث مخدوش شدن نتایج شود.

در این موارد پژوهشگر باید دلیل عدم ارائه‌ی اطلاعات را به کمیته‌ی اخلاق در پژوهش ارائه دهد.

پرداخت وجه در قبال شرکت در پژوهش:

گروهی این امر را غیراخلاقی می‌دانند ولی گروهی معتقدند که افرادی که پژوهش بر آنها تاثیر مستقیم ندارد باید در قبال همکاری هزینه‌ای دریافت کنند. پرداخت این هزینه نباید باعث شود که شرکت کنندگان اطلاعاتی را که ممکن است باعث خروج آنها از پژوهش شود مخفی نگاه دارند.

اصول اساسی در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی:

(۱) احترام به فرد و دادن حق انتخاب

(۲) سودمندی و عدم ضرر رسانی

(۳) عدالت

احترام به فرد و دادن حق انتخاب:

در تمامی پژوهش‌ها باید از افراد رضایت‌نامه‌ی آگاهانه گرفته شود.

ویژگی‌های رضایت‌نامه‌ی آگاهانه:

- فرد توانایی تصمیم‌گیری داشته باشد.

- اطلاعات کافی به فرد در حد فهم خود داده شود و به فرد اجازه داده شود سوالات خود را بیان کند.

- فرصت کافی برای تصمیم‌گیری به فرد داده شود.

- فرد آزادی در انتخاب داشته باشد.

دریافت اطلاعات:

گرفتن رضایت از فرد نباید توسط افراد خاص و به گونه‌ای باشد که رضایت دهنده براساس احساس حق‌شناسی و یا ترس از عدم دریافت درمان مطلوب و یا با انگیزه‌ی مالی و امیدهای غیرواقعی انتخاب نماید.

رضایت شفاهی:

انجام می‌گیرد باید مورد تایید مراجع قانونی کشور باشد.

این رضایت شامل موارد زیر می‌گردد:

(۴) در موارد اورژانس: این پژوهشها صرف نظر از گرفتن رضایت نامه طبق شرایط زیر می باشد:

(۱) انجام مصاحبه و تکمیل پرسشنامه که شامل سوالات حساس و نگران کننده نباشد.

(الف) کمیته ی اخلاق آن را تایید کرده باشد.

(۲) پژوهش‌هایی با حداقل آسیب شامل: گرفتن قد، وزن، فشارخون و

(ب) جان فرد مورد پژوهش در خطر باشد و درمانهای موجود ثابت و رضایت بخش نیستند.

(۳) پژوهش روی نمونه‌های اضافی و دور ریختنی * پژوهشگر موظف است دلایل خود را برای رضایت شفاهی در کمیته‌ی اخلاق بیان کند.

(ج) روش منطقی برای پیش‌بینی نظر فرد برای شرکت یا عدم شرکت وجود نداشته باشد.

(د) پژوهش باعث سودرسانی مستقیم به فرد شود.

گرفتن رضایت از گروه‌های خاص:

سودمندی و عدم ضرر رسانی:

رازداری: در پژوهشها برای حفظ اعتماد عمومی و تداوم شرکت افراد باید در حفاظت محرمانه از اطلاعات آنها تلاش فراوانی انجام داد. این ملاحظات شامل: گردآوری حداقل اطلاعات لازم، نگهداری اطلاعات به مدت محدود و به صورت کدگذاری شده، عدم اشتراک گذاری اطلاعات و می شود.

(۱) ناتوان ذهنی: اخذ رضایت باید از قلم قانونی آنها گرفته شود و در صورتی که فرد قادر به دادن رضایت شد در ادامه از خود فرد رضایت گرفته شود. در صورتی که فرد فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد ولی برای انجام پژوهش مخالفت کند باید به نظر او احترام گذاشته شود.

* در استفاده از پرونده‌های پزشکی در صورتی که امکان تماس با افراد برای کسب رضایت نباشد و یا این کار باعث نگرانی افراد شود گرفتن رضایت نامه نیاز نیست.

(۲) اطفال: تحقیق روی کودکان باید فقط در صورتی انجام شود که روی بزرگسالان امکان‌پذیر نباشد و فقط درباره ی مراقبت‌های بهداشتی کودکان باشد. رضایت کودکان زیر ۷ سال از قلم قانونی آنها و ۷-۱۵ سال از کودک و قلم قانونی او باید گرفته شود.

* در پژوهش بر نمونه‌های اضافی در صورتی که نمونه‌ها قابل شناسایی نباشد نیاز به اخذ رضایت نیست.

(۳) زنان حامله و نوزادان: چنانچه پژوهش فقط به جنین سود برساند باید هم از پدر و هم از مادر رضایت نامه گرفته شود. پژوهش‌هایی که بعد از وضع حمل روی جنین، جفت و یا بقایای آن

نویسندگی:

* نام تمامی اشخاصی که معیارهای نویسندگی مقاله (منطبق با ماده‌ی یک این راهنما) را دارند باید به عنوان نویسنده در بخش نویسندگان مقاله آورده شود، حتی اگر همکاری خود را با آن مرکز یا تیم پژوهشی قطع کرده باشند.

* افرادی که معیارهای نویسندگی مقاله بر طبق ماده‌ی یک این راهنما را ندارند، نباید به عنوان نویسنده معرفی شوند.

تمامی نویسندگان باید مسئولیت محتوای مقاله را در کلیه‌ی زمینه‌های زیر بپذیرند:

- ۱- صحت مطالب مندرج در مقاله،
- ۲- پایبندی به راهنماهای اخلاقی عمومی و اختصاصی کشوری
- ۳- اظهار تعارض منافع احتمالی خود بصورت مکتوب در هنگام ارسال مقاله.

منابع:

راهنمای کشوری اخلاق در انتشار آثار پژوهشی علوم پزشکی

استخراج و تلخیص: فاطمه عابدی

* شخصی نویسنده (یا یکی از نویسندگان) مقاله محسوب می‌شود که هر سه معیار زیر را داشته باشد:

- ۱- سهم قابل توجهی در حداقل یکی از فعالیت‌های زیر داشته باشد:
- الف) ارایه‌ی ایده پژوهشی یا طراحی مطالعه
- ب) جمع‌آوری داده‌ها
- ج) آنالیز و تفسیر

۲- در نوشتن مقاله به صورت نوشتن پیش‌نویس مقاله و یا مرورنقدانه آن که منجر به اصلاح محتوای علمی مقاله گردد، نقش داشته باشد.

۳- مقاله‌ی نهایی شده را مطالعه و تأیید کرده باشد.

• **تبصره ۱:** در مواردی که فرد یا افرادی سهم قابل توجهی در فرآیند پژوهش یا نگارش مقاله داشته‌اند به نحوی که به نظر می‌رسد شایستگی درج نام به‌عنوان یکی از نویسندگان را داشته باشند:

اما تمامی سه معیار فوق در مورد آنها صادق نمی‌باشد، درج نام این فرد یا افراد به‌عنوان نویسنده با درخواست مکتوب نویسنده‌ی مسؤول و در صورت تأیید کمیته‌ی اخلاق دانشگاه یا مؤسسه‌ی محل انجام پژوهش بلامانع است.

نویسنده‌ی مسؤول موظف است که از موافقت دیگر نویسندگان دست‌نوشته با اضافه شدن نام این فرد یا افراد اطمینان حاصل کند.

• **تبصره ۲:** اشخاص حقوقی و تیم‌های پژوهشی نیز مشمول معیارهای این ماده می‌گردند.

ناشران برجسته دنیا در چاپ مقالات

- * اشپرینگر لینک (Springer Link) : مجموعه کتاب، ژورنال، پروتکل و کتب مرجع.
- * اشپرینگر پروتکل (Springer Protocols) : موافقت نامه ها و پروتکل های علوم زیست شناسی و پزشکی.
- * اشپرینگر متریالز (Springer Materials) : پایگاه کلیه اطلاعات مربوط به علم مواد.
- * اشپرینگر رفرنس (Springer Reference) : به روز ترین کتب مرجع حال حاضر و آینده.

Wiley: شروع کار انتشارات وایلی به سال ۱۸۰۷ میلادی وقتی که چارلز وایلی ۲۵ ساله چاپخانه کوچک خود را در شهر منهتن تاسیس کرد، باز میگردد. انتشار کتاب های نویسندگان مطرحی همچون ویکتور هوگو، ادگار آلن پو، چالز دیکنز و کریستین اندرسون موجب شهرت وی گردیده ؛ از زمانی که پسران جان وارد کسب و کار پدر شده اند جان نام شرکت را به جان وایلی و پسران (John Wiley & Sons) تغییر داد.

Oxford Journal: یکی از ناشران اصلی ژورنال های پژوهشی و علمی است. ژورنال های وی با موضوع هایی همچون علوم انسانی (Humanities)، حقوق (Law)، علوم زیستی (Life Science)، پزشکی (Medicine)، ریاضیات و علوم فیزیک (Physic Science & Mathematical) و علوم اجتماعی (Social Science) را منتشر می کند.

Elsevier: یکی از بزرگترین هاست. در سال ۱۱۸۰ در آمستردام هلند تاسیس شد. در بیشتر رشته ها دارای ژورنال و کتاب است. مرجع داده های اینترنتی خود را با نام اسکوپوس ارائه کرده است. سایت science Direct، سایت دسترسی به محصولات علمی آن است که یک منبع اطلاعاتی ضروری برای همه دانش پژوهان است. پوشش موضوعی آن: کشاورزی و علوم زیستی، هنر ها و علوم انسانی، بیوشیمی، ژنتیک و زیست شناسی مولکولی، تجارت، مدیریت و حسابداری، پزشکی، دندانپزشکی، پرستاری، سم شناسی، فارماکولوژی و

Springer: جولیوس اشپرینگر (Springer) در ۱۰ می ۱۸۴۲ در سن ۲۵ سالگی شرکت اشپرینگر را در شهر برلین آلمان تاسیس نمود. در حال حاضر این شرکت با نام Springer Science + Business Media به فعالیت خود ادامه می دهد. دارای بیش از ۲۲۰۰ ژورنال و ۱۶۰۰۰۰ عنوان کتاب بوده و بیش از ۷۰۰۰ نفر در سراسر دنیا جزو کارمندان این شرکت هستند. دومین ناشر بزرگ ژورنال های علمی (پس از الزویر) بوده است.

مهم ترین محصولات حال حاضر شرکت اشپرینگر:

این تعداد منبع از بیش از ۵۶۰۰ مجله دانشگاهی گردآوری شده اند. ناشرین می توانند مجلات خود را از طریق کمیته LSTRC پذیرش نمایند. بانک اطلاعاتی مدلاین از طریق درگاه پابمد قابل دسترسی و جستجو است. علاوه بر گزینش و رقابت علمی مجلات برای ورود به مدلاین، سیستم سرفصل های موضوعی پزشکی (Medical Subject Headings) یا (MeSH) نیز یکی از مزایای مهم مدلاین است.

Pub Med Central: پابمدسنترال یا PMC در سال ۲۰۰۰ به عنوان یک آرشیو رایگان از متن کامل مقالات مجلات بیومدیkal و علوم طبیعی است. PMC در واقع بخش دیجیتالی کتابخانه ملی آمریکا میباشد. ناشرین می توانند با رعایت قوانین مقالات خود را در این بانک نمایه سازند. ارجاعات پابمد از سه محل تامین می شود: (۱) مجلات مدلاین، (۲) مجلات PMC، (۳) کتب.

Cochrane: کتابخانه کاکوین، مجموعه ای از پایگاه های اطلاعاتی در زمینه ی پزشکی و دیگر شاخه های مربوط به بهداشت و درمان است که توسط بنیاد همکاری کارکن The Cochrane Collaboration و دیگر سازمان ها ایجاد شده است. هسته اصلی آن Cochrane Reviews است که پایگاه اطلاعاتی برای مطالعات مروری و متاآنالیز ها هست. تمام کشور ها دسترسی رایگان به خلاصه مقالات دو صفحه ای از تمام بخش Cochrane Reviews را دارند.

منبع: کتاب «جعبه ابزار نگارش مقالات ISI» - نشر جامعه نگر

استخراج و تلخیص: محسن لطفی

MD Consult: برترین منابع پزشکی جهان را در یک سرویس مجتمع اینترنتی جمع نموده تا پزشکان به صورت کارآمد پاسخ سوالات خود را دریابند و تصمیم های درمانی بهتری اتخاذ نمایند. این بانک اطلاعاتی جهت رفع دقیق نیازهای پزشکان و دانشجویان طراحی شده است. مجموعه MD Consult یک پورتال پزشکی است که بیش از ۹۲٪ دانشگاه های پزشکی و بیمارستان های دنیا از آن استفاده می نمایند و شامل ۵۲ عنوان از کتب مرجع پزشکی، ۵۰ عنوان ژورنال از ناشرین معتبر پزشکی و ۳۲ ژورنال معتبر است.

Pro Quest: مجموعه ای از پایگاه های اطلاعاتی شامل: پایان نامه ها، سخنرانی ها، مقالات، نشریات علمی و گزارش ها است. این مجموعه اطلاعاتی از ناشران مختلف از قبیل CRC press، Emerald، Oxford، Springer و... را جمع آوری کرده و امکان دسترسی به متن کامل مقالات و پایان نامه ها را برای محققین فراهم می کند. ۲/۲ میلیون پایان نامه را پوشش می دهد و سالیانه ۴۷۰۰۰ پایان نامه جدید به این مجموعه اضافه می شود. این دیتابیس زیر مجموعه گروه اطلاعات کمبریج به حساب می آید. تمامی متون به همراه عکس است و خلاصه مقالات به زبان های غیر انگلیسی هم ارائه گردیده است.

Medline: از سال ۱۹۶۰ به عنوان یک بانک اطلاعاتی ارجاع مجلات (Journal Citation Database) توسط کتابخانه ملی آمریکا (National Library of Medicine) از مجموع ۲۰ میلیون منبع ایجاد شده است.

و در آخر.....

در آغاز انجام هر پژوهش نیاز به ایده پردازی داریم. جهت ایده پردازی و انتخاب عنوان مناسب در پژوهش نیاز است که ابتدا درک و شناخت کافی از موضوع داشته باشیم. گاه قدرت تخیل منجر به ابتکار می شود، پس در پژوهش به خیال پردازی توجه کنید!!!

در برخی موارد نگاهی متفاوت به یک موضوع ساده می تواند منجر به خلاقیت و انتخاب یک عنوان پژوهشی شود.

انتشار این شماره از گاهنامه بدون حمایت های مادی و معنوی ریاست و مدیریت محترم بیمارستان شهید رجایی کرج امکانپذیر نبود.

نشر مطالب گاهنامه با ذکر منبع بلامانع است.

جهت ارتباط با ما و ارائه مطلب همه روزه واحد R&D برای ارائه خدمات به همکاران محترم آمادگی دارد.

جهت ارتباط مجازی می توانید مطالب خود را به آدرس research.rajaei@gmail.com ارسال کنید.

ایده پردازی فرآیندی است خلاق برای تولید تعداد زیادی ایده در زمینه ای خاص و غربال کردن موفق بهترین ایده ها.

«این نسخه از گاهنامه در واحد توسعه و تحقیق بیمارستان رجایی کرج گردآوری و چاپ شده است»

شهریور ۱۳۹۵

